

Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973).

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

Nr. 80.166 van 11 mei 1999

A. 59.775/XIII-329

In zake : **de naamloze vennootschap
LA CASCADE,**

die woonplaats heeft gekozen bij
Mr. Anne DELFOSSE, advocaat,
Brand Whitlocklaan 30
1200 Brussel,

tegen :

**het Brussels Hoofdstedelijk
Gewest,** vertegenwoordigd door
zijn Regering,

dat woonplaats heeft gekozen bij
Mr. Jean-Paul LAGASSE, advocaat,
Jamblinne de Meuxplein 41
1030 Brussel.

Tussenkomen de partij :

de gemeente Ukkel,

die woonplaats heeft gekozen bij
Mr. Michel VAN DOOSSELAERE,
advocaat,
Henri Wafelaertsstraat 47-51
1060 Brussel.

DE RAAD VAN STATE, XIIIe KAMER,

Gezien het op 8 september 1994 ingediende
verzoekschrift, waarbij de naamloze vennootschap
LA CASCADE de nietigverklaring vordert van het besluit
van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 21 april
1994 houdende bescherming als landschap van de
Waterkasteelstraat te Ukkel;

Gezien het op 20 januari 1995 ingediende verzoekschrift, waarbij de gemeente Ukkel vraagt als tussenkomende partij te mogen optreden;

Gelet op de beschikking van 3 februari 1995 waarbij die tussenkomst wordt toegestaan;

Gezien de regelmatig uitgewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag van de heer QUINTIN, eerste auditeur-afdelingshoofd bij de Raad van State;

Gelet op de beschikking van 8 september 1998 waarbij de neerlegging van het dossier en het verslag ter griffie wordt gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan de partijen en gezien de laatste memorie van de verwerende partij;

Gelet op de beschikking van 1 april 1999, waarvan aan de partijen kennis is gegeven en waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 6 mei 1999;

Gehoord het verslag van de heer LEROY, staatsraad;

Gehoord de opmerkingen van Mr. A. DELFOSSE, advocaat, die voor de verzoekende partij verschijnt, van Mr. J. -P. LAGASSE, advocaat, die voor de verwerende partij verschijnt, en van Mr. M. VAN DOOSSELAERE, advocaat, die voor de tussenkomende partij verschijnt;

Gehoord het eensluidend advies van de heer QUINTIN, eerste auditeur-afdelingshoofd;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de volgende feiten dienstig zijn voor het onderzoek van het beroep :

De naamloze vennootschap LA CASCADE koopt in 1989 percelen aan de Waterkasteelstraat te Ukkel, kadastraal bekend 4e afdeling, sectie E, tweede blad, nrs. 250 p 5 en deel 250 b 7.

Die straat bestaat, wat het zuidelijke gedeelte betreft, uit een 3 meter brede weg, in kasseien; ze verbindt de Dieweg in het noorden met de Sint-Jobsteenweg in het zuiden. Volgens het gewestplan is ze opgenomen in een woongebied en ze ligt in de omtrek van het bijzonder plan van aanleg nr. 29 van de wijk "Clyveld", dat goedgekeurd is bij een koninklijk besluit van 5 oktober 1960, dat voorziet in een wegverbreding tot 12 meter met achteruitbouwstroken van 5 meter, alsmede in een weg die die straat verbindt met de Papenkasteelstraat. In april 1993 besluit de gemeenteraad van Ukkel het bijzonder plan van aanleg te wijzigen "om de twee zijden van de holle weg van de Waterkasteelstraat te kunnen handhaven"; de wijzigingsprocedure loopt nog altijd. Voor de percelen gelegen ten noordwesten van de Waterkasteelstraat is op 5 december 1978 eveneens een verkavelingsvergunning afgegeven, die evenwel in 1984 vervallen is.

Op 17 januari 1991 stellen de voorzitter en de secretaris van de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen aan de gewestminister bevoegd voor monumenten en landschappen voor om "naar aanleiding van het op onze vergadering van 5 september 1990 uitgebrachte gunstig advies" "het wettelijk onderzoek

toe te staan" met het oog op een eventuele bescherming als landschap van de Waterkasteelstraat. Dat voorstel wordt als volgt gemotiveerd :

" Het historisch en esthetisch belang zoals aangegeven in de voormelde wet (van 7 augustus 1931) is het volgende :

- deze straat is representatief voor de typologie van de holle wegen die door de hellingen van de vallei lopen. Zij heeft nog haar landelijk karakter bewaard, dat een integrerend deel uitmaakt van haar landschappelijke kenmerken, en dit zowel door haar reliëf en door haar groene omgeving als door de gebruikte wegbedekking (kasseien).

Dit type landschapselement dat nog intact is gebleven is bijzonder zeldzaam in het Brusselse gewest.

Bijgevolg zouden er voor de Waterkasteelstraat, gezien de landschappelijke eigenheid en de zeldzaamheid ervan, beschermingsmaatregelen moeten worden getroffen door ze als landschap te erkennen.

De gevaren die deze plaats bedreigen, namelijk :

- de wegverbreding die in het B.P.A. opgenomen is, maar niet in de noordelijke helft van de verkavelingsvergunning;
- het niet onderhouden van de weg;
- het aanbrengen van nieuwe, "comfortabeler" wegverhardingen;
- het niet onderhouden en wilde kappen van de omliggende beplantingen;

maken het noodzakelijk specifieke beschermingsmaatregelen te treffen.

De bescherming zou aan beide zijden van de weg een minimumafstand van 10 meter moeten beslaan, waarbij zowel het eigenlijke talud als de onmiddellijke omgeving erbij inbegrepen zijn, om het groene scherm te vrijwaren".

Op 23 mei 1991 verleent de Brusselse Hoofdstedelijke Executieve toestemming om het

voorafgaande onderzoek in te stellen om de Waterkasteelstraat en de onmiddellijke omgeving ervan te Ukkel, wegens het historisch en esthetisch belang ervan, eventueel als landschap te beschermen. Op 25 november 1991 zendt de N.V. LA CASCADE in de loop van het openbaar onderzoek via haar advocaat haar opmerkingen aan de bestendige deputatie van de provincieraad van Brabant, waarbij ze verklaart dat ze zich tegen het voornemen tot bescherming verzet. Ze voert eveneens aan dat de vorige eigenaar onregelmatig in kennis gesteld is van het voorstel tot bescherming en dat zijn percelen geen enkel kenmerk vertonen dat een bescherming "staaft". In de kennisgeving worden de motieven overgenomen die uiteengezet zijn in de brief van 17 januari 1991 van de voorzitter en de secretaris van de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen. Op 14 januari 1992 brengt het college van burgemeester en schepenen een gunstig advies uit over de bescherming van de Waterkasteelstraat. Op 12 maart 1992 brengt de bestendige deputatie van de provincieraad van Brabant op haar beurt een gunstig advies uit.

Op 1 oktober 1992 vragen de voorzitter en de secretaris van de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen aan de minister "om ons voorstel door een beschermingsbesluit te laten sanctioneren".

Bij het bestreden besluit van 21 april 1994 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering wordt de Waterkasteelstraat en de onmiddellijke omgeving ervan als landschap beschermd wegens de wetenschappelijke, esthetische en historische waarde ervan. Dat besluit bevat de volgende aanhefverwijzingen :

" Gelet op de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, inzonderheid op artikel 4;

Gelet op de wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen, inzonderheid op artikel 6;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op de artikelen 27, § 1, 28, 41 en 45;

Gelet op het advies van de Brusselse afdeling van de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen van 1 oktober 1992;

Gelet op het op 12 maart 1992 uitgebrachte advies van de bestendige deputatie van de provincieraad van Brabant;

Gelet op het op 8 september 1993 uitgebrachte advies van de inspecteur van financiën";

Overwegende dat de verwerende partij in een eerste exceptie de ontvankelijkheid van het beroep betwist om reden dat de naamloze vennootschap, verzoekende partij, niet de beslissing overlegt om beroep in te stellen, welke beslissing genomen dient te worden binnen de termijn om beroep in te stellen door het orgaan dat krachtens haar statuten daartoe bevoegd is;

Overwegende dat de verzoekende partij samen met haar memorie van wederantwoord de notulen van de vergadering van 7 september 1994 van haar raad van bestuur ingediend heeft, waarop besloten werd bij de Raad van State beroep in te stellen tegen het beschermingsbesluit betreffende de Waterkasteelstraat;

Overwegende dat de verwerende partij in haar laatste memorie opmerkt dat "pas nadat ze de exceptie van niet-ontvankelijkheid opgeworpen heeft, een brief van 13 september 1994 overgelegd is (dit is na het verstrijken van de termijn om beroep in te stellen), waarbij een stuk gedateerd 7 september 1994 gevoegd was, namelijk de dag vóór het instellen van het beroep", dat "het op zijn minst merkwaardig is dat dat stuk, waaruit

blijkt dat het beroep op 8 september 1994 ingesteld is, noch geëist is, noch bij dat beroep gevoegd is, en dat die brief pas op 13 september 1994 aan de advocaat van de verzoekende partij toegezonden is, dit is na het instellen van het beroep en vooral na het verstrijken van de termijn om beroep in te stellen", dat "dat stuk overigens geen vaste datum draagt"; dat ze eruit besluit dat "doordat de bewijslast betreffende de beslissing om binnen de wettelijke termijn beroep in te stellen rust op de verzoekende partij die er zich op beroept, er grond is om bij deze stand van zaken te concluderen dat de beslissing om in rechte op te treden te laat komt en dat het beroep derhalve niet ontvankelijk is";

Overwegende dat de notulen van de raad van bestuur van 7 september 1994 niet van valsheid beticht worden; dat eruit blijkt dat de beslissing om het beroep in te stellen te rechter tijd genomen is, ongeacht de datum waarop dat document overgelegd is of aan de advocaat van de verzoekende partij toegezonden is; dat de exceptie niet gegrond is;

Overwegende dat de verwerende partij in een tweede exceptie betoogt dat het beroep alleen ontvankelijk is in zoverre het betrekking heeft op de bescherming van de delen van de percelen die aan de verzoekende partij toebehoren;

Overwegende dat in de regel een plaats beschermd wordt omdat ze als geheel een wetenschappelijke, historische of esthetische waarde heeft; dat een beschermingsbesluit derhalve niet kan worden beschouwd als evenveel beschermingsbesluiten als er percelen of groepen percelen zijn die elk afzonderlijk aan een bepaalde eigenaar toebehoren; dat hieruit volgt dat, behoudens uitzonderlijke gevallen die door de verwerende partij moeten worden aangetoond, een

beschermingsbesluit ondeelbaar is en de eventuele nietigverklaring geldt voor alle percelen waarop dat besluit betrekking heeft; dat in het onderhavige geval uit geen enkel gegeven blijkt dat de betwiste bescherming deelbaar zou zijn; dat de exceptie niet gegrond is;

Overwegende dat de verwerende partij in een derde exceptie vraagtekens plaatst bij het belang van de verzoekende partij bij haar beroep, zelfs wat betreft de percelen die haar toebehoren, wegens de stedenbouwkundige voorschriften die op die percelen van toepassing zijn en die tot gevolg hebben dat zelfs indien er geen bestreden handeling zou zijn, de verzoekende partij geen bouwwerken op die strook grond zou kunnen laten uitvoeren;

Overwegende dat de gevolgen van een beschermingsbesluit niet dezelfde zijn als die van een plan van aanleg; dat de verzoekende partij er belang bij heeft het beschermingsbesluit te laten nietigverklaren, ongeacht de bepalingen van de plannen van aanleg; dat dit in het onderhavige geval des te meer het geval is wegens de tegenstelling die bestaat tussen het plan van aanleg, dat voorziet in een wegverbreding, en de bescherming van die weg en de onmiddellijke omgeving ervan als landschap, en inzonderheid het verbod om het aanzicht ervan te wijzigen; dat de exceptie niet gegrond is;

Overwegende dat de verwerende partij in een vierde, in de laatste memorie opgeworpen exceptie erop wijst dat "het belang moet blijven bestaan tot de sluiting van de debatten" en dat "in het onderhavige geval niet aangetoond is dat de percelen 250 p 5 en 250 b 7 eigendom van de verzoekende partij gebleven zijn, alleen al door de feitelijke omstandigheid dat op

zijn minst een deel van die percelen thans bebouwd is met opgedeelde percelen (verscheidene woonhuizen)";

Overwegende dat niet betwist wordt dat de verzoekende partij eigenaar is van de bewuste percelen op het ogenblik van het instellen van het beroep; dat de verwerende partij niet het bewijs levert dat er een overdracht van eigendom zou hebben plaatsgehad; dat de exceptie niet gegrond is;

Overwegende dat de verzoekende partij een middel, het tweede van het verzoekschrift, ontleent aan schending van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, doordat het bestreden besluit geen uitdrukkelijke motivering bevat wat betreft zowel de noodzaak van de bescherming als de bijzondere beschermingsvoorwaarden of de beperkingen van haar rechten, terwijl volgens artikel 2 van de wet van 29 juli 1991 de administratieve overheid elke bestuurs-handeling uitdrukkelijk dient te motiveren en artikel 3 van dezelfde wet bepaalt dat de motivering de juridische en feitelijke overwegingen moet vermelden die aan de beslissing ten grondslag liggen, welke motivering afdoende moet zijn;

Overwegende dat de verwerende partij in haar antwoord stelt dat de uitdrukkelijke motivering tot doel heeft de adressaat van de handeling in staat te stellen de redenen van de door de overheid getroffen maatregel te begrijpen en de zin van een betwisting omtrent die maatregel te beoordelen, en dat in het onderhavige geval de bestreden handeling duidelijk alle feitelijke en juridische overwegingen bevat die de verzoekende partij in staat stellen de draagwijdte van die handeling te beoordelen, waarvan het beste bewijs geleverd wordt door de bewoordingen zelf van het beroep en inzonderheid van

de acht middelen ervan; dat ze in de laatste memorie onderstreept dat "het hier om een bijzonder geval gaat doordat de verzoekende partij weliswaar na de kennisgeving van de bestreden handeling kennis gekregen heeft van het advies van de K.C.M.L., doch vóór het verstrijken van de termijn om bij de Raad van State beroep in te stellen en vóór het instellen van dat beroep, aangezien dat beroep dat advies evenzeer integraal overneemt voor de uiteenzetting van sommige van de acht middelen ervan, en bijlage 3 bij dat beroep een afschrift van dat advies is"; dat ze na de strekking van de wet van 29 juli 1991 te hebben toegelicht opmerkt "dat een handeling geldig gemotiveerd is als er verwezen wordt naar een advies, doordat de inhoud van dat advies ter kennis van de bestuurde gebracht wordt" en dat "doordat de verzoekende partij van dat advies kennis heeft gekregen en zich erop heeft kunnen beroepen, niet kan worden besloten tot schending van de voormelde wet van 29 juli 1991"; dat ze erop laat volgen dat "in ieder geval en zelfs indien de wet mogelijkwerwijs uit "theoretisch" oogpunt is geschonden, de verzoekende partij geen belang bij dat middel zou hebben" omdat ze "in haar beroep expliciet erkent dat ze vóór het instellen van dat beroep inzage heeft gehad in heel het dossier", en dat ze "zelf als bijlage bij haar beroep een afschrift van het advies van de K.C.M.L. van 1 oktober 1992 overlegt, dit is het advies zelf waarop de bestreden handeling gegrond is";

Overwegende dat de aanhef van de bestreden handeling alleen de verwijzing bevat naar de wetsbepalingen op grond waarvan tot bescherming besloten is en naar drie adviezen die in de loop van het geding ingewonnen zijn; dat de bestreden handeling aldus weliswaar genoegzaam met juridische redenen omkleed is, doch geen feitelijke motivering bevat, doordat de verwijzing naar de adviezen alleen aantoonst dat de

procedure gevolgd is; dat de bestreden handeling geen motief bevat dat de strekking van de ingewonnen adviezen weergeeft, noch enige, zij het summiere, vermelding van de hoedanigheden van de plaats die de bescherming ervan wettigen; dat bij de verwijzing naar de adviezen de strekking ervan niet vermeld wordt, zodat niet onderzocht behoeft te worden of de verzoekende partij kennis had van de motieven van de handeling; dat het middel gegrond is;

Overwegende dat er geen aanleiding is om de overige middelen van het verzoekschrift te onderzoeken,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Vernietigd wordt het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 21 april 1994 houdende bescherming als landschap van de Waterkasteelstraat te Ukkel.

Artikel 2.

Dit arrest zal bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het vernietigde besluit.

Artikel 3.

Op de kant van de overschrijving van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 21 april 1994 op het kantoor van hypotheekbewaring te Brussel II zal melding worden gemaakt van artikel 1 van het dictum van dit arrest.

Artikel 4.

De kosten, bepaald op 7.000 frank, komen ten laste van de verwerende partij.

De kosten van de in artikel 3 van dit arrest bedoelde melding komen eveneens ten laste van de verwerende partij.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van de XIIIe kamer, op elf mei 1900 negenennegentig door :

de HH.	HANOTIAU,	kamervoorzitter,
	LEROY,	staatsraad,
	QUERTAINMONT,	staatsraad,
Mevr.	VANDERPERE,	griffier.

De Griffier,

De Voorzitter,

V. VANDERPERE.

M. HANOTIAU.

VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.